

Osmanlı Kültüründe Peygamber Sevgisi

– M.Nihat Malkoç · 26 Haziran 2024

M. NİHAT MALKOÇ

Dinî hassasiyetler üzerine inşa edilen Osmanlı'nın Peygamber Efendimize duyduğu derin sevgi ve muhabbetin birçok veçhesinden biri de "Kutsal Emanetler"dir. Bilindiği üzere Peygamber Efendimize ve onun dönemine ait, İslâm dünyasında "Kutsal Emanetler" olarak bilinen bazı özel eşyalar İstanbul'da Topkapı Sarayı'nda muhafaza edilmektedir. Belirli günlerde ziyarete açılan bu eşyaların bulunduğu bölümün adı "Hırka-i Saadet Dairesi"dir. Bu daire, adını Peygamber Efendimizin orada bulunan, bizim için mübarek ve mukaddes sayılan hırkasından almaktadır. Peygamber Efendimizin günümüze kadar ulaşan ikinci hırkası da yine İstanbul'da bulunmaktadır. Hırka-i Şerif Camii, Peygamber Efendimizin hırkası için yapılan ve adını bu hırkadan alan, manevî açıdan kıymetli bir camidir. Bu cami içindeki hırka, Veysel Karanî isimli peygamber âşığına, Peygamber Efendimizin vasiyeti üzerine hediye edilmiştir. Buradaki mübarek hırka da her yıl Ramazan ayının belirli bir döneminde Müslümanların ziyaretine açılmaktadır. Caminin bulunduğu mahallenin adı da Hırka-i Şerif Mahallesi'dir.

Bir şiir medeniyeti olan Divan Edebiyatı'nın vücut bulduğu Osmanlı Devleti zamanında büyük şairlerin ekserisi Peygamber Efendimiz için "Naat" yazmış ve ona duydukları sevgiyi şiir diliyle ifade etmişlerdir. Yine bu dönemde "Kıyas-ı Enbiya" denilen ve peygamberleri anlatan eserler kaleme alınmıştır. Bu minvalde Ahmed Cevdet Paşa'nın Kıyas-ı Enbiyâ ve Tevârîh-i Hulefâ'sı ayrıca zikre değer bir kitaptır. Bütün bunların yanında Peygamber Efendimizin hayatını kronolojik bir şekilde anlatan siyerler, Peygamber Efendimizin isimlerine dair eserler olan Esmâü'n-Nebîler, Peygamberimizin fizikî ve ahlakî özelliklerini anlatan şemâiller, hilyeler; Peygamber Efendimizin miracının anlatıldığı Mi'râciyyeler, Hz. Peygamberin savaşlarının daha çok dinî-destanî yönleriyle anlatıldığı şiir ya da düzyazı biçimiyle anlatıldığı Gazavatnâmeler, Peygamber Efendimizin hadislerinden seçilen Kırk Hadisler; Osmanlı'da Peygamber sevgisinin değişik türlerdeki tezahürleridir.

"Ehl-i sünnet" Hz. Peygamber'in İslâm'ın temel hususlarını anla(t)ma tarzıdır. Osmanlı'da hiçbir padişah "ehl-i sünnet"e muhalefet etmemiş, aksine onu bir hayat tarzı olarak benimsemiş ve hep yanında olmuşlardır. Böylelikle de bunu devlet yapısında çimento misali güçlü bir birleştirici unsur olarak kullanarak devlet-i âliyyenin bekasını sağlamışlardır.

Ta çocukluklarında başlayan ve gençliklerine değin ısrarla devam eden bir İslâmî terbiyeyle yetişen Osmanlı padişahları hemen her konuda peygamberi bir bakış açısını hayatlarına ikame etmeye çalışmışlardır. Zaman ve mekân farkı gözetmeksizin her şey ama her şey "ona göre" ve "onun için"di. Bunu sözden eyleme geçirerek bir anlamda samimiyetlerini ispat etmişlerdir. Hâl ve hareketleriyle Necip Fazıl'ın "Müjdecim, kurtarıcım, efendim, peygamberim;/Sana uymayan ölçü, hayat olsa teperim!" diyerek bu mısraların ifade ettiğini yaşa(t)mışlardır. Bu hâl, onların Hak ve halk nazarındaki itibarlarını artırmıştır.

O zamanlar kıymet hükümleri ona (Peygambere) yakınlıkla ölçülürdü. Peygamberin hayatı ve tavırları onlar için bir çeşit mihenk taşıydı. Hayatlarını Peygamberî bir elekten geçirerek yaşarlardı. Ona

yaklaştıka ykseleceklerine, ondan uzaklaştıka da alçalacaklarına inanırlardı. Nefislerine karşı sağır rolünde olan bu güçlü insanlar geniş imknlarına rağmen hayatlarını Hz. Peygamber'in tavsiye ettiği şekilde sürdürme gayreti içinde olmuşlardır.

Osmanlıya şekil ve nizam veren bu insanlar sünnetten taviz vermemek için dünya nimetlerini ellerinin tersiyle itebilmişlerdir. Kınayanların kınamalarına aldırış etmemişlerdir. Onlar peygamberi ilk, tek ve en güzel örnek; yani rol model edinme gayreti içerisinde olmuşlardır. Bir davranışı Hz. Peygamberin yapmış olması onlar için yeterli sebepti. Onun nn, arkasını irdeleme ihtiyacı duymamışlardır. Onun hikmetine teslim olmuşlardır. Nefse hoş gelse de hiçbir şeyi sünnete tercih etmemişlerdir. Onlar Peygamberimizin yol arkadaşları olan sahabilerin hayatlarından da hikmet devşirme yarışı içerisinde olmuşlardır. Böylelikle Peygamber sevgisinin derecesini tavir ve davranışlarıyla göstermişlerdir. Onlar sünnete ve onun mücessem şekli olan Peygambere bağlılığı Kur'an'ın (dolayısıyla da Allah'ın) emri olarak görmüşlerdir. Sünnet konusu üzerinde titremelerinin yegne sebebi de budur.